

10.7.2020

Lausunto Investointien tehokas lupamenettely säädetyn aikarajan puitteissa - selvityksestä

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/13141/2020

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua investointihankkeiden lupamenettelystä tehdystä selvityksestä.

Investointien tehokas lupamenettely säädetyn aikarajan puitteissa on valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoittamana valmistunut selvitys. Hankkeessa selvitettiin lainsäädännöllisiä mahdollisuuksia, reunaehtoja ja rajoitteita säätää investointihankkeiden lupamenettelyjen viranomaistoimintojen enimmäiskestosta sekä voidaanko muilla keinoilla päästä samaan tavoitteeseen. Lisäksi arvioitiin menettelyjen enimmäiskeston käytännön toteuttamista ja sitä, mikä vaikutus luvan käsittelyn kestosta säätämisellä voisi olla investointihankkeiden käynnistymiselle. Selvityksessä arvioitiin, kuinka pitkälle tavoite menettelyjen jouduttamisesta voidaan toteuttaa 1.9.2020 voimaan tulevalla ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamislaiilla (764/2019). Lisäksi otettiin huomioon työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima Luvat ja valvonta -hanke, jonka tavoitteena on uudistaa lupa- ja valvontatoiminnan toimintamallit digitalisaatiota hyödyntämällä.

1. Edellytyksistä ja mahdollisuuksista asettaa lainsäädännöllä viranomaisille aikarajoja lupakäsittelyyn

Selvityksessä tarkasteltu mahdollisuus säätää sitovasta määräajasta investointihankkeiden lupakäsittelylle on erittäin kannatettava. Selvityksessä hahmoteltu vuoden määräaika on sitovana tavoitteena hyvä alku, etenkin jos kyseessä on hankkeen edellyttämä lupakokonaisuus. Yksittäisessä lupamenettelyssä vuoden määräaika on kuitenkin varsin pitkä, ja etenkin jatkoluissa ja pienemmissä hankkeissa lupakäsittelyn keston tulisi olla maksimissaan pikemminkin kolme kuukautta. Selvityksessä on tarkasteltu myös EU:n uusiutuvan energian direktiiviä (RED), joka sisältää sitovat määräajat lupamenettelyn kestolle. Lupamenettelyn maksimikesto on direktiivissä porrastettu siten, että tietyn sähköntuotantokapasiteetin ylittävillä voimalaitoksille määräaika on pidempi kuin tätä pienemmille laitoksille, ja lisäksi muutosluville sovelletaan lähtökohtaisesti lyhyempää määräaika. Vastaavanlainen määräaikojen porrastuksen tarkastelu tulisi ulottaa myös muihin ympäristöllisiin lupiin.

Sen sijaan esimerkiksi luvan myöntämismenettelyä koskeviin säännöksiin sisällytettävä viittaussäännös hallintolain viivytyksettömän käsittelyn vaatimukseen ei nähdäksemme ole keinona riittävä lupamenettelyiden sujuvoittamiseksi ja nopeuttamiseksi, sillä hallintolain säännös on jo nykyisellään yhtä velvoittava kuin se olisi substanssisäädökseen otettavan viittaussäännöksen kera. Pahimmillaan viittaussäännös olisi omiaan hämärtämään hallintolain viivytyksettömän käsittelyn vaatimusta tilanteissa, joissa siihen ei ole erityislaissa viitattu.

Selvityksessä on tuotu esille myös vaihtoehto, että säädettäisiin viranomaisille velvollisuus ilmoittaa lupanhakijalle tavoitteellisesta määräajasta lupapäätöksen antamiselle (erityinen käsittelyajan arviointivelvollisuus). Teknologiateollisuus katsoo, että velvollisuus tavoitteellisen määräajan arviointiin on toki oikeasuuntainen mutta vaikuttavuudeltaan varsin heikko toimenpide. Jo tällä hetkellä viranomaisilta on mahdollista saada arviointi lupahakemusten käsittelyajasta. Koska arvio ei kuitenkaan ole sitova, käytännössä viranomaisten aika-arviot

eivät ole pitäviä, vaan lupaviranomainen voi antaa uuden tavoitteellisen määräajan edellisen mentyä umpeen. Jotta tavoitteellisen määräajan arviointi tosiasiallisesti lisäisi lupakäsittelyn ennakoitavuutta, sen tulisi jollakin tavalla sitoa arvion antanutta viranomasta.

2. Lupakäsittelyn käsittelyajan laskennasta

Teknologiateollisuus kannattaa lähtökohtaisesti sitä, että lupakäsittelyn määräaika lasketaan hakemuksen saapumisesta lupapäätöksen antamiseen, ja niin, että käsittelyajan kulumista ei keskeytetä esimerkiksi lisäselvitysten pyytämisen ajaksi. Tällöin korostuu kuitenkin lupaviranomaisen antaman ennakkollisen neuvonnan ja ohjeistuksen tarve, jotta viranomaiseen saapunut lupahakemus on lähtökohtaisesti mahdollisimman täydellinen. Lisäksi tulisi olla erityinen säännös siitä, että luvan hakijasta johtuvista erityisistä syistä (esim. selvitysten saatavuus) määräajasta voidaan poiketa. Lupaviranomaisesta johtuvat seikat eivät kuitenkaan lähtökohtaisesti voisi olla poikkeusperuste. Tällaisena viranomaisesta johtuvana seikkana voidaan mainita esimerkiksi se, että nykyisellään lupahakemusta käsittelevä viranomainen antaa muille viranomaisille lisäaikaa lausuntojen antamiselle lähes säännönmukaisesti. Lisäksi on huomioitava se, että käsittelyajan laskentamallista riippumatta mahdollisuus käsittelyajan tosiasialliseen pidentämiseen tulee olla rajattu.

3. Käsittelyajasta poikkeamisen mahdollisista seuraamuksista

Tilanteessa, jossa viranomainen ei saa annettua päätöstä määräajassa hakijasta riippumattomista syistä, lupa tulisi automaattisesti myöntää, vastaavalla tavalla kuin selvityksessä esitetystä Alankomaiden mallissa. Lupa voisi kuitenkin olla tällaisissa tapauksissa määräaikainen, ja siihen voisi liittyä erityisehtoja vielä avoimista asioista sen lisäksi, että toiminta aloitettaisiin lupahakemuksen mukaisesti. Toiminnanharjoittajien oikeusturvasta huolehtiminen olisi tällaisissa tilanteissa erityisen tärkeää, mikä tarkoittaisi sitä, että lupaa ei saisi enää peruuttaa.

4. Lupamenettelyjen aikarajan aiheuttamista vaikutuksista (luku 5)

Säädettäessä mahdollisesti esimerkiksi yhden vuoden sitovasta tai tavoitteellisesta käsittelyajasta tulisi kuitenkin huomioida se, että luvanhakijalla voi olla vaikeuksia tuottaa tarvittavia yksityiskohtaisia suunnitelmia määrättyssä ajassa. Tavoitteena ei näin ollen tulekaan olla se, että kaikki mahdolliset luvat yhdistettäisiin, sillä eri asioita koskevia yksityiskohtaisia selvityksiä tulee olla mahdollisuus tehdä prosessin vaiheen mukaisesti.

Lupahakemuksen täydennyksille asetettava tiukka aikaraja voi olla useissa tapauksissa perusteltua. Haasteeksi saattaa tässäkin muodostua selvitysten toteuttamiseen ja tietojen saamiseen tarvittava aika, esimerkiksi se, että näytteenottoa voidaan tehdä vain tietynä aikana tai siihen tarvitaan riittävän pitkiä aikasarjoja. Lähtökohtana voisi olla tiukka aikaraja, josta voisi poiketa perustellusta syystä.

Säädetyin aikarajan valvonta ja sanktiointi tulisi myös järjestää – muuten koko säännös jäisi vaikutuksiltaan vähäiseksi. Lähtökohtaisesti säännös määräajasta loisi nähdäksemme kuitenkin luottamusta lupaprosessiin, mikä taasen lisäisi investointihalukkuutta. Toiminnanharjoittajien rahoituksen saanti helpottuisi myös, sillä hankkeen aikataulu olisi mahdollista suunnitella paremmin ja hankkeen toteuttamisesta olisi helpompi viestiä mahdollisille rahoittajille.

5. Muista kuin lainsäädännöllisistä keinoista ja mahdollisuuksista nopeuttaa ja sujuvoittaa lupaprosesseja (luku 6)

Ympäristö- ja vesitalouslupien käsittelyssä aluehallintovirastoissa on otettu käyttöön sähköinen ympäristölupahakemus. Sähköisen hakemusosion käyttöönoton jälkeen on käynnistynyt myös viranomaiskäsittelyn vaiheiden sähköistäminen. Lupamenettelyiden sähköistäminen on tärkeä askel kohti tehokkaampia ja eri osapuolten kannalta toimivampia menettelyitä, ja tätä kehitystyötä tulee jatkaa edelleen yhdessä määräaika sääntelyn kehittämisen kanssa. Ensivaiheessa eri lupia varten koottujen hakemustietojen jakamista eri lupaviranomaisten välillä tulisi edelleen sujuvoittaa ja rationalisoida. Tietty tieto tulisi pyytää hakijalta vain kerran, minkä jälkeen se olisi sähköisessä palvelussa, josta eri osapuolet näkisivät kaiken toimitetun tiedon ja voisivat poimia sieltä tarvitsemansa. Viranomaisten tulisi tällöin pyytää lisäksi vain ne tiedot, joita ei jo ole palvelussa.

Viranomaisten keskinäisen tiedonvaihdon tehostaminen ja koordinaatio tulkintojen yhtenäistämiseksi on myös ensiarvoisen tärkeää. Vaikutelma on tällä hetkellä, että ajoittain yhteistyö viranomaisten välillä ja mahdollisesti myös samassa viranomaisessa eri toimintojen välillä toimii takkuillen ja tieto ei kulje riittävästi. Lupaviranomaislähtöisesti ei myöskään ole vielä tarjolla riittävästi neuvontaa ja neuvottelumenettelyjä toiminnanharjoittajille. Ennakollista neuvontaa tarvittaisiin siis myös lisää. Lupahakemuksen ja sen liitteiden laatu vaikuttaa suoraan ja olennaisesti lupakäsittelyn nopeuteen. Jos hakijalla olisi mahdollisuus saada riittävästi neuvontaa lupaviranomaisilta, lupaprosessi saataisiin vietyä nopeammin läpi.

6. Muut kommentit

Investointien edistämiseksi on erittäin tärkeää, että hankkeiden edellyttämiä lupamenettelyitä pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan niiltä osin kuin tässä selvityksessä on tarkasteltu. Tämän lisäksi olisi kuitenkin oleellista jatkaa selvitystyötä sisältämään myös kaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyt, jotka muodostavat merkittävän osan hankkeiden vaatimasta koko lupaprosessista.